

VARSINAIS-SUOMEN MAAKUNTAOHJELMAN TOIMEENPANOSUUNNITELMA

2017-2018

**VARSINAIS-SUOMEN MAAKUNTAOHJELMAN
TOIMEENPANOSUUNNITELMA 2017-2018**

Varsinais-Suomen liitto
PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku
(02) 2100 900
www.varsinais-suomi.fi

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	3
1 JOHDANTO	5
2 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	6
3 MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2017-2018	7
3.1 Kumppanuusfoorumi	7
3.2 Toteuttaminen kärkiteemoittain	7
3.2.1 Vastuullisuus – tulevaisuus muodostuu valinnoista nyt	7
3.2.2 Yhteistyötaidot – yhdessä rajat ylittäen	7
3.2.3 Saavutettavuus – lähestyttävä Itämeren portti	8
3.2.4 Resurssiviisaus – innovoivaa edelläkävijyyttä	9
3.3 Turun kaupunkiseudun ja Pohjoisen kasvuyöhykkeen kasvusopimukset	9
3.4 Ennakoidun rakennemuutoksen suunnitelma ja älykäs erikoistuminen	9
4 MAAKUNTAUUDISTUKSEN VALMISTELU	11
4.1 Maakuntauudistuksen valmistelu Varsinais-Suomessa	11
4.2 Muutosmaakuntaohjelma 2018	11
5 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN HANKKEET	12
6 RAHOITUSSUUNNITELMA	15
LIITTEET	18

1 JOHDANTO

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014, ALKE-laki) 33 §:n mukaan maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi.

ALKE-lain 33 §:n nojalla säädetyn alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (356/2015) 12 §:n mukaan toimeenpanosuunnitelmaan liittyy rahoitussuunnitelma, joka sisältää arvioit mm. alueen päätettävissä olevan kansallisen ja EU:n rakennerahastovarojen alueellisen suunnitelman rahoituksesta sekä niitä vastaavista valtion varoista sekä arviot kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusosuuksista.

Varsinais-Suomen maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä. Varsinais-Suomen maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma on laadittu maakuntaohjelman 2014-2017 arvokärkien mukaisesti.

Maakunnan yhteistyöryhmä 19. syyskuuta 2016

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Ilkka Kanerva
Maakunnan yhteistyöryhmä puheenjohtaja

Kari Häkämies
Maakuntajohtaja, 1 vpj.

VARSINAIS-SUOMEN ELY -KESKUS

Kimmo Puolitaival
Ylijohtaja, 2 vpj.

AKAVA VARSINAIS-SUOMI

Eero Kuparinen
Puheenjohtaja, 3. vpj.

2 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Talouden kansainvälinen toimintaympäristö jatkuu epävarmana; maailmantalouden kasvu hidastuu (Kiina), Venäjän asettamat tuontirajoitukset painavat Suomen vientiä, ja uusia epävarmuustekijöitä (Brexit, Turkki) syntyy niin tiheään, että vanhat tekijät (Kreikka, Espanja, pankkien vakavaraisuushuolet) alkavat unohtua. Epävarmuuden pitkittyminen rajoittaa teollisuuden investointeja kansainvälisesti, mikä näkyy Suomessa heikkona vientikehityksenä. Suomen BKT-kehitys on kuitenkin kääntynyt varovaiseen kasvuun rakentamisen ja yksityisen kulutuksen vetämänä.

Aluetaloudessa näkyy piristymisen merkkejä sekä tilauskantojen että investointien osalta. Meriteollisuuden pitkä ja edelleen kasvava tilauskanta vaikuttaa laajasti koko Varsinais-Suomessa, autotehtaan tilauskannan vahvistuminen parantaa lähinnä Vakka-Suomen ja lähialueiden tilannetta. Asuntorakentamisen (kerrostalot) vilkastuminen jatkuu edelleen, koska luvat ja aloitukset ovat olleet kasvussa. Investoinnit ovat myös kääntyneet kasvuun vaatimattomalta tasolta esim. energiasektorilla (Turun Seudun Energiatuotanto) ja rakennusosalalla. Myös lääketeollisuuden tuotantovolyymit ovat paikallisesti huomattavat kuntatalouden ja työllisyyden näkökulmasta. Huolestuttavaa on pk-yritysten laimeat odotukset investointien ja T&K-toiminnan kehittämisen osalta.

Salon seutu on menettänyt valtakunnallisestikin katsoen merkittävän klusterin, kun myös matkapuhelinten tuotekehitystoiminta päätettiin lopettaa vuoden 2015 lopussa. Rakennemuutostilanne jatkuu vielä pitkään ja seudun yritysten syntymistä ja kasvua tulee tukea uusilla kasvualoilla, kuten uusiutuvan energian tuotanto ja cleantech. Salossa haasteena on sekä osaavan työvoiman pitäminen alueella että sen työllistäminen. Loimaan seudun menestynein klusteri (koneiden ja laitteiden valmistus) kärsii kansainvälisestä investointilamasta eikä tilanteeseen ole nähtävissä nopeaa ratkaisua. Turunmaa toisaalta hyötyy rakennusalan ja kotimaan matkailun piristymisestä.

Toimialoista nopeimmassa kasvussa on rakentaminen, joka tosin ponnistaa alhaiselta lähtötasolta. Rakentamisen vilkastuminen on yllättänyt monet asiantuntijat, nyt rakennetaan pieniä kerrostaloasuntoja, mutta myös teollisuushallien ja julkisten kohteiden rakentaminen on kiihtynyt. Pientalojen rakentaminen on edelleen vähäistä. Uudisrakentamisen luvat ja aloitukset ovat edelleen kasvussa kesällä 2016, myös korjausrakentaminen jatkuu vilkkaana. Kasvun taustalla on patoutunut kysyntä ja keskuspankkien toteuttama elvytyspolitiikka. Meriteollisuuden kasvu kiihtyy lähivuosina (2017-2020), tilauskanta on usean vuoden mittainen. Alan investoinnit ovat kasvussa ja alihankintaverkosto saa tilauksia myös ulkomaisilta telakoilta, meriteollisuustoimiala kansainvälistyy nopeasti. Muun teknologiateollisuuden, peruskemianteollisuuden ja elintarviketeollisuuden tilanne on toisaalta paljon heikompi.

Varsinais-Suomi on vahva maatalousalue, ja maatalouden kannattavuus on heikentynyt vuodesta 2013 nopeasti, erityisesti maito-, liha- ja viljajaloilla. Heikko kannattavuus johtuu maailmanmarkkina-hinnoista, Venäjän tuontirajoituksista ja kaupan sisäisestä kilpailusta. Tilanne ei korjaannu nopeasti. Varsinais-Suomen maatalouden rakenne on kuitenkin parempi kannattavuuden osalta (kasvihuvoneviljely, vihannesviljely, siipikarjatuotanto), esim. maitotilojen osuus on alle 3 % koko maasta. Tilanne on kuitenkin hankala sekä sika- että viljajaloille jatkossakin, jos tuottajahinnat eivät käännynouseen. Tuotantokustannukset ovat nousseet paljon tuottajahintoja enemmän.

Pitkään jatkunut talouden taantuma näkyy korkeana työttömyysasteena, joka on ollut Varsinais-Suomessa alkuvuonna (6 kk) 2016 keskimäärin 13,2 %, vastaavasti Turussa 16,7 % ja Salossa 16,4 %. Korkea työttömyys on keskittynyt suurimpiin kuntiin, joissa väestötekijät ja teollisuuden suhdanteet vaikuttavat eniten. Työttömyyden kasvu on hidastumassa, esim. nuorten työttömyys on yleisesti laskussa. Toisaalta pitkäaikaistyöttömyys on edelleen kasvussa. Työttömyys tulee olemaan jatkossakin erittäin suuri haaste kuntien taloudelle. Taloudellinen huoltosuhde heikkenee jatkossakin, jos työllisyysastetta (68,3 %) ei kyetä nostamaan tavoitetasolle eli 72 %:iin. Työttömyydessä on kuitenkin erittäin suuri rakenteellinen komponentti, mistä syystä työllisyysasteen nosto edellyttää uusia keinoja.

Väestöllinen huoltosuhde heikkenee myös, koska yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa ja syntyvyys on historiallisen alhaisella tasolla. Väestönkasvu on maahanmuuton varassa ja Varsinais-Suomen seuduista vain Turun seutu on voitollinen kuntien välisessä eli maan sisäisessä maahanmuutossa. Eli muualla Varsinais-Suomessa väestönlisäys on negatiivinen, myös esim. Vakka-Suomessa, jossa talous on kasvanut muita seutuja nopeammin.

Varsinais-Suomen kärkiklustereiden osalta on tunnistettu työelämän ja teknologian muutosten synnyttämiä osaamistarpeita. Alakohtaisiin muuntuviin osaamistarpeisiin vastaamisen lisäksi koulutusjärjestelmältä edellytetään nykyistä enemmän joustavuutta ja koulutuksen rajapintojen rikkomista, mikä vaatii yhteistyön lisäämistä koulutusalojen ja -asteiden välillä. Myös työelämässä tapahtuva oppiminen nähdään edelleen vahvistuvana koulutustrendinä. Varsinais-Suomessa pitää kyetä vastaamaan eläköitymisen, teknologisen kehityksen sekä palvelujen tuottamismallien muutoksesta johtuviin haasteisiin laajasti eri aloilla.

3 MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2017-2018

Varsinais-Suomen maakuntastrategiassa on mukana sekä pitkän tähtäimen maakuntasuunnitelma 2035+ että lyhyemmän aikavälin maakuntaohjelma 2014-2017. Maakuntastrategian visio sisältää vahvan näkemyksen menestyksen ja hyvinvoinnin avaintekijöistä – avoimuudesta, yhdessä tekemisestä ja kumppanuudesta. Visiona on ”Varsinais-Suomessa elämisen laatu on parasta. Menestyvä ja hyvinvoivaa maakuntaa rakennetaan yhteistyöllä ja kumppanuudella.”

Maakuntastrategiassa on neljä kärkiteemaa:

- Vastuullisuus – tulevaisuus muodostuu valinnoista nyt
- Yhteistyötaidot – yhdessä rajat ylittäen
- Saavutettavuus – lähestyttävä Itämeren portti
- Resurssiviisaus – innovoivaa edelläkävijyyttä

Maakuntastrategia on nimetty kumppanuusstrategiaksi. Kumppanuusstrategia pähkinänkuoressa on esitetty liitteessä 2.

3.1 KUMPPANUUSFOORUMI

Maakuntaohjelman päätoimenpide on kumppanuusfoorumi. Ihmiset ja tieto toimivat kumppanuusfoorumin perustana. Foorumi kokoaa yhteen avoimen tiedon sekä tekijät, joiden tavoite on saavuttaa yhdessä ja tietoa jakamalla enemmän. Tämä avaa rajattomat mahdollisuudet maakunnan kehittämiseen. Kumppanuusfoorumi toimii innovaatioalustana uusille toimintamuodoille ja yhteistyörakenteille.

Kumppanuusfoorumi

- sisältää työpajoja, verkostopalveluja, laajenevia verkostoja ja kehittämistiimejä, tietoa, toimijoita ja innostuneita ihmisiä
- tarjoaa keinoja koota ja hallita sirpaloitunutta tietoa
- tarjoaa kohtaamispaikan hankkeiden ideoille, jotka etsivät kumppaneita ja toteuttajia
- auttaa integroimaan maakunnan opiskelijoista koostuvan suuren resurssin ja antaa mahdollisuuden siirtyä työelämään entistä joustavammin ja tehokkaammin
- auttaa koordinoimaan, hahmottamaan kokonaisuuden ja luomaan näkemyksiä

3.2 TOTEUTTAMINEN KÄRKITEEMOITTAIN

3.2.1 VASTUULLISUUS – TULEVAISUUS MUODOSTUU VALINNOISTA NYT

Varsinais-Suomen menestys rakentuu uudistuvalla elinkeinoelämälle, työlle ja hyvinvoinnille, jota luodaan vastuullisilla, kestäväillä valinnoilla.

Varsinais-Suomen elinkeinoelämän menestymiselle luo hyvän pohjan maakunnan elinkeinorakenteen monipuolisuus. Tämä myös lisää alueen muutosjoustavuutta; menestyminen ei ole vain yhden tai kahden tukijalan varassa. Turun telakan vahva tilauskanta sekä uudet investoinnit luovat uskoa tulevaisuuteen. Myös Uudenkaupungin autotehtaan tuotannon lisääntyminen kertoo alueen toimijoiden hyvästä kansainvälisestä kilpailukyvyistä.

Vastuullisia ja kestäviä valintoja luodaan maakuntakaavoituksen avulla. Maakuntakaavassa osoitetaan työpaikka- ja palvelualueita, joka eheyttävät ja tukevat yhdyskuntarakennetta. Kaavoituksella pyritään edistämään kuntien elinvoimaisuutta. Maankäytön suunnittelussa varmistetaan varhainen vuorovaikutus asukkaiden ja elinkeinoelämän kanssa vetovoimaisen ympäristön rakentamiseksi.

Pro Saaristomeri -ohjelman päätavoitteena on vesien tilan heikentämisen pysäyttäminen sekä meri- ja rannikkoalueen ja sisävesien käyttökelpoisuuden lisääminen ja näiden alueiden käyttömuotojen yhteensovittaminen. Varsinais-Suomessa alueellinen toiminta on jalkautettu neljään vesistöalueeseen: Vakka-Suomi, Aurajoki-Paimionjoki, Saaristomeri ja Salon seutu. Työryhmät ovat kokoon tunteet vielä alkuvuonna 2016, mutta niiden jatko on epävarmalla pohjalla. Saariston ainutlaatuisesta luonnon- ja kulttuuriympäristöstä huolehtiminen tarjoaa mahdollisuuksia matkailuelinkeinon kehittämiseen.

Nuorten työllistymistä on edistetty mm. Kesäduunaa2016 – kampanjalla, jossa haastettiin yrittäjät työllistämään kesällä 2016 mahdollisimman monta 15 – 18 -vuotiasta nuorta. Salon yrittäjien toteuttamaan malliin pohjautuen koko maakuntaa koskevassa yhteiskampanjassa olivat mukana Salon Yrittäjät ry, Varsinais-Suomen Yrittäjät ry Varsinais-Suomen liitto ja Turun ammattikorkeakoulu. Tätä tuloksekasta työtä kannattaa jatkaa. Nuorten kesätyöllistymiseen liittyen toteutetaan monia eri kampanjoita ja joidenkin niiden yhdistäminen on varmasti tarpeen.

Maakuntastrategiaan on sisällytetty ajatus lähi-ideologiasta. Tähän liittyvät mm. lähiruoka, lähienergia, lähimatkailu sekä kylien ja kaupunginosien kehittäminen. Lähi-ajattelu turvaa osaltaan maaseudun elinvoimaisuutta. Varsinais-Suomi on Suomen ruoka-aitta, mikä luo pohjan kilpailukykyiselle elintarviketuotannolle. Lähiruoka-ajattelua on edistetty mm. maakunnallisella Yhteisillä eväillä lähiruoka kasvuun Varsinais-Suomessa -hankkeella. Hanke tukee toimialan ja siinä toimivien yritysten kehittymistä tiivistämällä lähiruokasektorin yhteistyötä sekä verkostoimalla alan yrityksiä, hankkeita ja toimijoita keskenään aktiivisen tiedonvälityksen avulla.

Tulevaisuuden valintoihin pitää saada nuoret ja opiskelijat nykyistä paremmin mukaan. Varsinais-Suomen liiton vaikuttajakoulussa parikymmentä nuorta saa tietoa ja koulutusta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.

3.2.2 YHTEISTYÖTAIDOT – YHDESSÄ RAJAT YLITTÄEN

Entistä vankemmalla yhdessä tekemisellä ja kumppanuudella saavutetaan uudenlaista innostusta ja tekemisen kulttuuria Varsinais-Suomessa.

Heinäkuun 2016 alussa Turun Seudun Kehittämiskeskuksen toiminnot ja henkilöstö siirtyivät Turku Science Park osakeyhtiöön. Yhdistymisen myötä Turku Science Park Oy tuottaa jatkossa kaikki Turun seudun 11 kunnalle suunnatut elinkeino- ja yrityspalvelut. Yrityspalveluiden maakunnallista toimintamallia ja yhteistyötä kehitetään mm. yhteistyöllä yritysaihioita hankkeen avulla. Aloittavien yritysten neuvonta tuotetaan seutukunnissa. Julkisia kansainvälisty-

mispalveluita tarjoaa Team Finland Varsinais-Suomi -verkosto. Yrittäjyyden edistämisessä yhtenä toimintamuotona käytetään yrittäjyyskasvatusta. Varsinais-Suomen YES -verkosto on tehnyt konkreettista ja pitkäjänteistä työtä yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi. Yhtenä esimerkkinä on maakunnallinen yrittäjyyskasvatuksen työkirja opettajille, rehtoreille ja työelämän yhteiskumppaneille. Siihen pohjautuen valtakunnallinen YES -verkosto julkaisi koko maata varten suunnatun työkirjan syyskuussa 2016.

Turku Future Technologies (TFT) toiminnan tavoitteena on tehostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatioitoimia yritysten ja korkeakoulujen välillä. TFT -verkosto palvelee valmistavan teknologiateollisuuden monialaisia teknologia- ja osaamistarpeita. Alueen yritysten osaamistarpeisiin pohjautuen on verkoston korkeakouluille määriteltä omat erityisosaamisalueet yritysten hyödynnettäviksi. Verkoston korkeakoulut ovat Turun yliopisto, Aalto-yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Åbo Akademi, Oulun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia.

Koko koulutussektori on jatkuvassa muutoksessa rakenteellisten uudistusten vuoksi. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteena on uudistaa ammatillinen koulutus osaamisperusteiseksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi ja tehostaa sitä. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi yhdistämällä nykyiset ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen, oppisopimuskoulutuksen ja ammatillisten erityisoppilaitosten rahoitusjärjestelmät. Uudistettu lainsäädäntö tulee voimaan vuoden 2018 alusta ja reformi on kokonaisuudessaan toteutettu saman vuoden loppuun mennessä. Reformi haastaa myös osaltaan nykyisen järjestäjäverkon ja voi johtaa maakunnassa rakenteellisiin muutoksiin.

Maakunnallinen ennakoitutyö perustuu toimintamallille, jonka ytimen muodostavat toimiala- ja klusteriperusteiset ennakoitiryhmät, joita on tällä hetkellä 12 kappaletta. Ne koostuvat elinkeinoelämän edustajista, alan koulutuksen järjestäjistä, viranomaisista sekä alan etujärjestöistä. Kussakin ennakoitiryhmässä on 10–15 henkilöä. Ryhmien organisoituminen ja vetovastuut vaihtelevat toimialan ja klusterin luonteen mukaan. Tavoitteena on, että ryhmiä vetävät elinkeinoelämän edustajat ja tukitoiminnot tulevat oppilaitoksesta. Tiivis yhteistyö toimijoiden välillä on tärkeää yhteisten tulevaisuuden näkemysten ja tavoitteiden hahmottamiseksi.

Jotta ennakoititiedosta on elinkeinoelämälle ja hallinnolle hyötyä, tarvitaan soveltuva alusta, josta tieto on helposti ja kattavasti löydettävissä. Varsinais-Suomessa aluetietopalvelu Lounaistieto.fi tarjoaa ennakoititiedolle toimivan ja luontevan sijainnin osana maakunnallista aluetietopalvelua. Aluetietopalvelua kehitetään edelleen tukemaan ennakoitiverkoston toimintaa ja tiedon jakamista.

Maakuntastrategiassa tuodaan esiin kokeilujen merkitys aluekehitystyössä. Tavoitteita voidaan saavuttaa innovatiivisessa ilmapiirissä, jossa on mahdollista tehdä kokeiluja ja toimia uusilla tavoilla sekä saa myös erehtyä ja epäonnistua menettämättä kasvojaan. Varmanpäälle pelaamalla ei välttämättä saavuteta todellisia uusia avauksia.

3.2.3 SAAVUTETTAVUUS – LÄHESTYTTÄVÄ ITÄMEREN PORTTI

Varsinais-Suomessa on toimiva infrastruktuuri – kestävä yhdyskuntarakenne ja älykäs liikennejärjestelmä. Varsinais-Suomi on pohjoisen kasvuvyöhykkeen keskeinen toimija. Kansainvälistynyt maakunta on helposti lähestyttävä, ja se on hyvä paikka asua ja toimia.

Turun ja Helsingin välinen yhteys kuuluu Euroopan unionin TEN-T-ydinverkkokäytävään, joka yhdistää Euroopan suuria kaupunkeja. Tunnin juna on nopea junayhteys Turun ja Helsingin välillä. Nopea junayhteys tuo radanvarsikaupunkien elinkeinoelämälle, oppilaitoksille, kulttuurille ja matkailulle uusia mahdollisuuksia. Se helpottaa työntekijöiden, opiskelijoiden ja matkailijoiden liikkuvuutta ja lisää joustavuutta. Tunnin juna edesauttaa omalta osaltaan myös Tukholmasta halki Etelä-Suomen aina Pietariin asti kulkevan Pohjoisen kasvuvyöhykkeen toiminnallisuutta ja kehitysmahdollisuuksia. Maan hallitus linjasi kehysriihessä huhtikuussa 40 milj. euroa Tunnin junan suunnitteluun. Valtionvarainministeriön budjettiesityksessä vuodelle 2017 osoitetaan tähän suunnitteluun 10 milj. euroa.

Valtatie 8 Turku-Pori -yhteysvälihanke ensimmäinen vaihe valmistuu vuonna 2017. Kehittämistarpeita jää edelleen mm. Laitilan kohdan eritasoratkaisujen osalta. Valtionvarainministeriön budjettiesityksessä vuodelle 2017 ei eritellä perusväylänpidon momentin sisältöä. Maan hallituksen linjaamaan perusväylänpidon lisärahoituskohde ohjelmaan sisältyi kuitenkin Varsinais-Suomen osalta mm. seuraavat hankkeet: Turun kehätie Kausela-Kirismäki 1. vaihe 30 M€, VT9 risteysten parantamista, VT8 ohituskaista, Kyrön alikulkusilta. Näiden hankkeiden rakentaminen tulee aloittaa mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään vuonna 2018.

Turun lentoaseman käyttö on alueen kilpailukyvyyn kannalta erittäin tärkeää. Lentoaseman käyttöä puoltavat läheinen sijainti, hyvät kulku-yhteydet lentoasemalle sekä nopea läpimenoaika lähtöselvityksessä ja turvatarkastuksessa. Elinkeinoelämän näkökulmasta Turun lentoaseman ja lentoliikenneyhteyksien kehittämisessä tärkein tekijä on lentoyhteyksien reittitarjonnan tai vuorovälien lisääminen – erityisesti Kööpenhaminan yhteyden uudelleen avaaminen.

Saaristoliikenteessä tavoitteena on riittävän palvelutason turvaaminen. Toimivalla liikennepalvelukonseptilla voidaan turvata saariston elinvoimaa ja kehittymisen perusedellytyksiä myös tulevaisuudessa. Digitaalisuuden mahdollisuudet saariston liikennepalveluissa ja niiden kehittämisessä ovat vielä hyödyntämättä.

Varsinais-Suomen nyt jo erittäin monipuolinen elinkeinorakenne antaa hyvät mahdollisuudet uusien innovaatioiden ja kokeilujen toteuttamiseen. Suuri potentiaali löytyy yritysten sekä tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden kansainvälistymisestä. Alueen kilpailukyvyyn tehostamisen kannalta keskeistä on toimijoiden yhteistyö maakunnan sisällä, kansallisesti ja kansainvälisesti. Kansainvälisessä yhteistyössä etenkin Tukholman suunta tarjoaa hyviä mahdollisuuksia kasvun hakemiseen. Tulevaisuuden visioissa on mm. liki äänennopeudella kulkevan Hyperloop -yhteyden rakentaminen Varsinais-Suomesta Tukholmaan.

3.2.4 RESURSSIVIISAUS – INNOVOIVAA EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Varsinais-Suomi on toimintatavoiltaan kokonaisvaltaisesti resurs-siviisas ja hiilineutraali maakunta, jossa hyödynnetään kestävästi luonnon- ja kulttuuriympäristön, aluerakenteen sekä ihmisten ja organisaatioiden voimavaroja yhdessä tulevaisuuteen tähdäten. Varsinais-Suomessa avoin tieto on kaikkien toimijoiden ja asukkaiden käytössä ja hyödynnettävissä. Varsinais-Suomesta tulee kiertotalouden ja resurssiviisauden edelläkävijä sekä mallialue.

Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2030 on tehty rohkeiden ja kekseliäiden ympäristötekojen moottoriksi. Ohjelmaa toteutetaan Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa mm. haastekampanjoiden avulla. Haasteiden avulla on jo mm. otettu käyttöön lähikalapihvejä suurtauluskeittiöissä, lisätty bussien käyttöä työmatkaseteleiden avulla sekä otettu käyttöön aurinkopaneeleja kuntien omistamissa rakennuksissa.

Varsinais-Suomella on hyvät edellytykset toimia kiertotalouden mallialueena. Maakunnallisen luonnonvarafoorumityön tavoitteena on toteuttaa keskeisiä luonnonvara- ja kiertotalousteemaan kohdistuvia selvitystöitä ja yhteistyötoimia eri toimijoiden kanssa. Foorumin toimilla ja sidosryhmätyöskentelyllä tuetaan aloitettua luonnonvarojen ja -varojen vaihemaakuntakaavatyön laatimista. Foorumin keskeinen tavoite on myös välittää tietoa ajankohtaisista asioista ja edistymisestä eri sidosryhmien välillä käsiteltävistä teemoista.

Konkreettinen esimerkki kiertotalouden edistämisestä on Raisiossa toimiva Smart Chemistry Park. Sen toiminnalla tuetaan kierto- ja biotalouden tuotteita kehittäviä pk-yrityksiä niiden kasvu- ja kehitystavoitteissa. Viime vuoden alussa toimintansa aloittanut Smart Chemistry Park on onnistunut ensimmäisen toimintavuotensa aikana keräämään saman katon alle 11 kemian alan yritystä. Lisäksi noin 30 kasvuyritystä tekee tiivistä yhteistyötä Smart Chemistry Parkin kanssa ja jopa sadat alan toimijat kuuluvat toiminnan ympärille syntyneeseen sidosryhmäverkostoon.

Uudistuvan hankintalain keskeisenä tavoitteena on edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä. Maan hallituksen tavoitteena on viiden prosentin innovatiivisten hankintojen osuus julkisista hankinnoista. Miettimällä uudella tavalla julkisia hankintoja voidaan tarjota laadukkaampia palveluja sekä luoda uutta liiketoimintaa. Tarvitaan erityisesti kuntien, palvelujen käyttäjien sekä palvelutuottajien yhteistyötä ja oivalluksia sekä hankintaosaamisen lisäämistä.

Avoimen tiedon hyötykäyttö lisääntyy koko ajan. Avoin tieto on sellaista julkista tietoa, jota esimerkiksi kansalaiset ja yritykset voivat vapaasti hyödyntää omassa toiminnassaan – myös kaupallisissa tarkoituksissa. Varsinais-Suomessa koneellisesti luettavaa avointa tietoa kerätään Lounaistieto.fi –palveluun. Palvelu jakaa avoimia tietoaaineistoja tilastoista paikkatietoihin, välittää tietoa alueemme toimijoista, alueemme kehittämisestä, ympäristön tilasta sekä tapahtumista.

3.3 TURUN KAUPUNKISEUDUN JA POHJOISEN KASVUVYÖHYKKEEN KASVUSOPIMUKSET

Kesäkuussa 2016 allekirjoitettiin valtion ja alueellisten toimijoiden välillä valtion ja Turun kaupunkiseudun välinen kasvusopimus 2016–2018 sekä valtion ja Pohjoisen kasvuvyöhykkeen välinen kasvusopimus 2016–2018.

Turun kaupunkiseudun kasvusopimuksen tavoitteena on elinkeinoelämän kasvun, kansainvälistymisen ja kilpailukyvyyn vahvistaminen. Kasvusopimuksen strategiset teemat koskevat kansainvälisesti vetovoimaisen innovaatioympäristön kehittämistä erityisesti Turun kampus- ja tiedepuiston alueelle sekä teollisuuden symbioosien tukemista, joissa yritykset tuottavat toisilleen lisäarvoa ja parhaimmassa tapauksessa kaupallisesti menestyviä korkean jalostusasteen tuotteita. Kasvusopimusta toteuttamassa ovat myös alueen korkeakoulu.

Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kasvusopimus kokoaa yhteen 13 kaupunkia ja kuusi maakunnan liittoa eteläisen Suomen kattavaksi verkostoksi Satakunnasta Uudenmaan kautta Etelä-Karjalaan. Kasvuvyöhykesopimuksen tavoitteena on linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Strategisena teemana on elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen, tavoitteena kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat. Kasvuvyöhykkeellä on erittäin vahva kansainvälinen ulottuvuus välittömine yhteyksineen Tukholmaan, Baltiaan ja Pietariin. Turun kaupunki koordinoi Pohjoisen kasvuvyöhyke -verkostoa yhdessä Uudenmaan liiton kanssa.

3.4 ENNAKOIDUN RAKENNEMUUTOKSEN SUUNNITELMA JA ÄLYKÄS ERIKOIS-TUMINEN

Varsinais-Suomen ennakoidun rakennemuutoksen (ERM) suunnitelma hyväksyttiin maakunnan yhteistyöryhmässä tammikuussa 2016 ja se täydentää maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa. Suunnitelman tavoitteena on siirtyä rakennemuutosten äkillisestä reagoinnista niiden ennakointiin, jolloin rakennemuutosten negatiiviset vaikutukset jäävät lievemmiiksi. Suunnitelmassa on käsitelty mm. seuraavat asiat: alueiden kyky kestää muutoksia ja toipua niistä (resilienssi), riskialueet ja suunnitelma niihin varautumiseksi sekä suunnitelma uuden Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) rahoituksen käytöstä. AIKO on uusi kansallinen rahoitusmuoto rakennemuutosten ennakointiin ja kasvun hakemiseen. Rahoitusta on valtakunnan tasolla käytössä 30 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018. Noin puolet rahoituksesta käytetään kaupunkien kasvusopimuksiin ja kasvukäytäviin sekä toinen puoli maakuntien ennakoidun rakennemuutoksen (ERM) toimiin.

Varsinais-Suomi on mm. monipuolisen elinkeinorakenteen kautta hyvin puskuroitu rakennemuutosta vastaan. Seutukunnista parhaassa asemassa on Turun seutukunta. Varsinais-Suomessa on paljon kokemusta perinteisestä äkilliseen rakennemuutokseen

liittyvästä työskentelystä autoteollisuuden, meriteollisuuden sekä Nokian/Microsoftin kautta. Tässä yhteydessä on rakennettu luottamukselliset välit toimijoiden kesken. Ennakoiva rakennemuutostyöskentely vaatii perinteisen tilastoanalyysin lisäksi jatkuvaa dialogia eri toimijoiden kanssa.

Älykkäällä erikoistumisstrategialla (Strategy for Smart Specialisation) tarkoitetaan kansallisia tai alueellisia innovaatiostrategioita. Niissä asetetaan prioriteetteja kilpailuedun luomiseksi kehittämällä tutkimus- ja innovaatiovahvuuksia sekä sovittamalla niitä elinkeinoelämän ja liiketoiminnan tarpeisiin. Tavoitteena on kyky reagoida esiin tuleviin mahdollisuuksiin ja markkinakehitykseen johdonmukaisella tavalla välttämällä samalla päällekkäisyydet ja toimien pirstoutuminen. Älykäs erikoistuminen mahdollistaa myös resurssien aiempaa tehokkaamman käytön. Kansainvälisissä yhteyksissä puhutaan RIS3-strategiasta. Lyhenne tulee sanoista Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation, eli älykkääseen erikoistumiseen perustuva tutkimus ja innovaatiostrategia.

Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen prosessi rakentuu Varsinais-Suomen maakuntastrategian visioon, joka sisältää vahvan näkemyksen maakunnan menestyksen ja hyvinvoinnin älykkäistä avaintekijöistä – avoimuudesta, yhdessä tekemisestä ja kumppanuudesta. Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa on päivitetty vuoden 2016 aikana. Strategia käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä marraskuussa. Päivitetyn strategian peruspainopisteenä on alueen vetovoiman vahvistaminen asiakaslähtöiseen innovaatiotoimintaan ja toimijoiden vuorovaikutukseen perustuen.

4 MAAKUNTAUUDISTUKSEN VALMISTELU

4.1 MAAKUNTAUUDISTUKSEN VALMISTELU VARSINAIS-SUOMESSA

Varsinais-Suomessa maakuntauudistukseen ja sote-uudistukseen valmistautuminen on käynnistetty kevään 2016 aikana. Maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen toimeenpanon ensimmäinen vaihe, esivalmistelu, jatkuu valtakunnallisesti 1.7.2017 saakka. Varsinais-Suomessa valmistelutyössä on edetty sote-valmistelu edellä. Maakunnallisen sote-uudistuksen valmistelua ja koordinaointia varten Turun kaupungin konsernihallintoon on perustettu määräaikainen muutosjohtajan virka.

Varsinais-Suomen maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen valmistelun esivaihetta varten on määritetty valmistelutyön ohjausrakenne (liite 3). Ylätason ohjausrakenteeseen kuuluvien kuntakokouksen, poliittisen ohjausryhmän sekä johtavien viranhaltijoiden kokouksen kokoonpano on nimetty. Lisäksi uudistuksen valmistelua varten on määritetty uudistusta valmistelevat alatyöryhmät.

Päätöksenteon näkökulmasta esivalmistelu Varsinais-Suomessa pohjautuu yhteisymmärryksen periaatteeseen, koska yhteistä päätösvaltaista toimielintä ei ole. Ainoastaan kunnilla on valta päättää omaa kuntaansa koskevista asioista.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluprosessin yhteinen ylätason ohjausrakenne:

Kuntakokous: Kuntakokous toimii korkeimpana alueellisena valmistelua ohjaavana toimielimenä ennen väliaikaishallinnon nimeämistä. Kuntakokoukseen kutsuttavina tahoina ovat Varsinais-Suomen kunnat, Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiiri ja Erityishuoltopiiri, Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Varsinais-Suomen TE-toimisto, Kärkällä samkommun sekä Aluehallintovirasto ja Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Poliittinen ohjausryhmä: Poliittinen ohjausryhmä linjaa uudistuksen maakunnallista valmistelua. Ryhmän kokoonpano on puolueiden piirijärjestöjen valitsema.

Johtavien viranhaltijoiden kokous: Ryhmä valmistelee asiat poliittiselle ohjausryhmälle sekä kuntakokoukselle. Kokouksiin kutsutaan kunnanjohtajat, maakuntajohtaja, sairaanhoidopiirin johtaja, erityishuoltopiirin johtaja, Kärkällä samkommunin edustaja, aluehallintoviraston ja ELY-keskuksen ylijohtajat sekä pelastuslaitoksen ja TE-toimiston johtajat.

Maakuntauudistuksen (muu kuin sote) valmistelu:

Varsinais-Suomen liitto on kutsunut koolle johtavista virkamiehistä koostuvan ryhmän maakuntauudistuksen valmistelua varten. Ryhmässä ovat edustettuina Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen TE-toimisto ja Lounais-Suomen aluehallintovirasto sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitos. Maakuntauudistuksen valmistelun seuraava vaihe on projektisuunnitelman laatiminen uudistuksen läpivientiä koskien. Työ on käynnistetty teemakohtaisten valmisteluryhmien avulla. Maakuntauudistuksen (muu kuin sote) valmistelua johtaa maakuntajohtaja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu:

Sote-uudistuksen valmistelussa alan substanssiosaamisen huomioiminen varmistetaan sote-johtajakokouksella, jossa on edustettuina kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavia johtajia. Temaattista sote-uudistuksen valmistelua varten on perustettu alatyöryhmät. Teemakohtaiset alatyöryhmät valmistelevat ja toimeenpanevat asiakohtaisia selvityksiä ja päätösesityksiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun aikana kuullaan yksityisiä ja kolmannen sektorin palveluntuottajia ja toimijoita sekä kuntien asukkaita.

4.2 MUUTOSMAAKUNTAOHJELMA 2018

Nykyinen maakuntaohjelma kattaa vuodet 2014 – 2017. Kaikkien maakuntien tulee tehdä myös vuodelle 2018 kohdistuva maakuntaohjelma. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjeistaa muutosmaakuntaohjelman laadinnasta syksyn aikana. Varsinais-Suomessa muutosmaakuntaohjelman 2018 valmistelu on tarkoitus tehdä kohtuullisen kevyellä menettelyllä nykyisen ohjelman kärkiin ja toimenpiteisiin pohjautuen. Työssä hyödynnetään myös voimassa olevaa ohjelmaa valmistelleita työryhmiä (talous, osaaminen, arvot ja ilmapiiri sekä ympäristö) sekä tuoretta Varsinais-Suomen tulevaisuusfoorumi -työskentelyä.

Vuoden 2019 alusta aloittavan itsehallintoalueen strategian laadinta taas vaatii todella laajan valmistelun.

5 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN HANKKEET

Satakunta ja Varsinais-Suomi muodostavat alueiden kehittämislain tarkoittaman yhteistoiminta-alueen. Yhteistoiminta-alueen osalta Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntahallitukset ovat linjanneet keskeisimmiksi asioiksi VT8 II-vaiheen toteuttamisen, meriklusterin ja sen alihankintaverkoston kehittämisen sekä Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamisen. Muita yhteisiä kehittämisaalueita ovat ammattikorkeakoulu-yhteistyö Coastal, Lounais-rannikko-yhteistyö (LOURA) ja vuosina 2016–2018 toteutettava Pohjoinen kasvuvyöhyke.

VALTATIE 8 TURKU-PORI YHTEYSVÄLIHANKKEEN 2.VAIHE

Valtatie 8 Pori- Turku yhteysvälihanke on Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien tärkein yhteinen hanke liikennejärjestelmän kehittämisessä. Yhteysvälihanke on kirjattu Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntaohjelmien yhteisiin hankkeisiin, ja lisäksi se on kirjattu Lounais-Suomen liikennestrategian kärkihankkeeksi. Yhteysväli on osa Turun ja Oulun välistä, länsirannikon satamakaupunkia yhdistävää valta-tietä 8 (E8). Yhteysväli on tärkeä tavaraliikenteen väylä. Turun ja Porin välillä ei ole suoraa rautatieyhteyttä. Tieosuuden turvallisuus on tällä hetkellä pääteiden huonoimpia. Lisäksi kapasiteettipuutteita on Turun ja Porin kaupunkiseuduilla sekä melu- ja pohjavesisuojauksissa on puutteita.

Liikenne- ja viestintäpoliittinen ministerityöryhmä päätti 7.5.2013 liikennepoliittisen selonteon mukaisten liikenneinvestointihankkeiden aloitusajankohdista. Hankkeiden aikataulutus on perustunut valtioneuvoston 20. maaliskuuta 2013 tekemään kehyspäätökseen. Yhteysvälihanke ensimmäisen vaiheen kustannusarvio on 92,5 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 90 miljoonaa euroa. Valtatie 8 Turku–Porin rakennussuunnitelmien laatiminen ja rakentaminen on aloitettu Maskusta vuoden 2014 alussa. Yhteysvälihankeessa Raisio–Nousiainen-väli tehdään nelikaistaiseksi. Lisäksi hankkeeseen sisällytetään liikenneturvallisuustoimenpiteitä, esim. tievalaistuksen ja liittymien parantamista Nousiainen ja Rauman välillä. Rauma–Pori-väliä parannetaan Porin päässä tiejärjestelyin noin 15 kilometrin matkalla rakentamalla kevyen liikenteen väylää, ohituskaistat, Niittumaan liittymäjärjestelyt ja Isomäen risteys-silta. Hankkeen 1. vaiheen on tarkoitus valmistua vuonna 2018. Yhteysvälihankeeseen liittyy merkittävää maankäytön kehittämistä valtatie 8 vaikutusalueella. Tämän kehittämisen kustannukset kohdentuvat pääasiassa alueen kunnille.

Koko yhteysvälin parantamisen kustannukset ovat 210 M€. Loppuosan hankekokonaisuudesta (n. 110 M€), eli yhteysvälihanke 2. vaiheen uudelleenarviointi tehtiin suunnittelukilpailuna, ja kehittämissuunnitelman laadinta käynnistettiin kesällä 2014.

Kehittämissuunnitelmassa 2. vaiheen toimenpiteet on priorisoitu seuraavien 10 vuoden aikana toteutettaviin kohteisiin. 10 vuoden toimenpiteisiin on nostettu:

- Söörmarkun eritasoliittymä 5,5 milj.(myönnetty erillisrahoitus 6,1, milj€ 4/2016)
- Musa-Käppärä 2+2 kaistaa 3,5 milj.
- Laitilan kohdan toimenpiteet 23 milj.
- Eurajoen etl toimenpiteineen 17 milj.

- pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä 2 milj€ ja kävely/pyöräily 2 milj€
- raskaan liikenteen palvelualueet yhteistyössä yritysten kanssa sekä laatuypysäkit 0,8 milj €.

Lisäksi vuoden 2025 jälkeiseen aikaan on listattu yli 100 M€:n kohteita, joista 92milj € suunnataan Satakunnan hankkeisiin. Koska kohteet ovat kooltaan merkittäviä ja niiden suunnitteluun kuluu aikaa, niin näiden kohteiden suunnitteluvalmiutta tulee välittömästi lähteä nostamaan osana jatkuvaa liikennejärjestelmäsuunnittelmatyötä (LJS).

Koko yhteysvälihanke on viipymättä jatkettava 2. vaiheen kohteiden toteutuksella.

MERIKLUSTERIN JA SEN ALIHANKINTAVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Maakuntien osaamiskärkien vahvistamista edistetään Opetushallituksen toteuttaman Valtakunnallisen aikuiskoulutuksen ennakointi -projektin Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tuella 1.8.2015–31.7.2018. Projektin tavoitteena on kehittää ja pilotoida ennakointimalli, jolla voidaan ennakoita aikuisväestön koulutus- ja osaamistarpeita. Opetushallituksen koordinoiman valtakunnallisen ennakointimallin laadinnan tavoitteena on ennakoita liikenne- ja logistiikka-alan kansallisia ja kansainvälisiä tulevaisuushaasteita alan yhteisistä ja alatoimialakohtaisista näkökulmista.

Valtakunnallisen ennakoinnin lähtökohtana ovat mm. megatrendit (esim. digitalisaatio, robotiikka yms.) sekä hiljaiset signaalit, joiden pohjalta tullaan laatimaan vaihtoehtoisia skenaarioita (2-4 skenaariota) pilottialan liiketoiminnan kehityksestä sekä siitä seuraavista työvoima-, osaamis- ja koulutustarpeista.

Valtakunnallinen ennakointiprosessi tulee tuottamaan valtakunnallista eri tehtävätasoihin - ja alatoimialoihin kohdistuvaa määrällistä ja laadullista ennakointitietoa. Näitä tuloksia voidaan hyödyntää myös aluekohtaisen työvoima-, osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointiin.

Ennakointimalli kattaa kaikki opetushallinnon alaisten aikuiskoulutusmuotojen koulutusasteet (ml. osatutkintoon ja tutkintoon johdettava työvoimakoulutus). Kehitettävä ennakointimalli koskee sekä määrällistä että laadullista ennakointia ja niiden yhteensovittamista. Projektissa kehitettävän ennakointimallin tuloksia hyödynnetään erityisesti aikuisväestön määrällisen koulutustarjonnan suuntaamiseen ja osaamisen kehittämiseen, mutta myös tutkintojärjestelmää ja oppimisympäristöjä ja -verkostoja koskevaan uudistamistyöhön.

Hanke pilotoidaan valtakunnallisesti logistiikka -ja liikennealalla ja mallin kehittämistä tuetaan alueellisilla piloteilla. Aluepilottit toteutetaan siten, että logistiikka -ja liikennealaa tarkastellaan valittujen alueellisten klusterien osalta/puitteissa. Satakunnan ja Varsinais-Suomen pilottialaksi yhdessä Pohjanmaan kanssa on määritelty meriteollisuus. Aluepilottit toteutetaan kesäkuun 2017 loppuun mennessä.

Aluepilotit

- 1) Digitaaliset palvelut (Pirkanmaa + Etelä-Pohjanmaa + Keski-Pohjanmaa)
- 2) Biotalous (Kainuu + Pohjois-Karjala + Keski-Suomi + Kymenlaakso (+Pohjois-Savo?))
- 3) Meriteollisuus (Pohjanmaa + Satakunta + Varsinais-Suomi)
- 4) Matkailu (Lappi)
- 5) SOTE (Päijät-Häme)
- 6) Tukku- ja vähittäiskauppa (Uusimaa)

SAARISTOMEREN JA SELKÄMEREN TILAN PARANTAMINEN

- a) Maa- ja metsätalousministeriön valintakomitea hyväksyi huhtikuussa 2015 Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden sekä Saaristomeren kalatalouden toimintaryhmät (EMKR) ohjelmakaudelle 2014–2020. Toimintaryhmät toteuttavat alueille laadittuja kalatalousohjelmia Selkämeren, Pyhäjärven ja Saaristomeren alueilla. Kalatalousohjelmien vastuullisina toteuttajina toimivat Leader Ravakka ja I Samma Båt -toimintaryhmät, joka tekevät tiivistä yhteistyötä alueen muiden Leader-ryhmien, kuntien ja paikallisten toimijoiden kanssa. Ohjelmista rahoitetaan yleishyödyllisiä kehittämishankkeita ja investointeja, kalatalousrittäjien investointeja, koulutusta ja kehittämistoimia sekä kalastusmatkailun kehittämistoimia. Myös kalakantojen hoito ja parantaminen on mahdollista.
- b) Satavesi-ohjelmiasopimus vuosille 2017-2018. Sopimusosapuolina jatkavat Varsinais-Suomen ELY-keskus, Satakunnan ELY-keskus ja Satakuntaliitto vesienhoidon edistämiseksi Satakunnassa. Varsinais-Suomessa ollaan uudistamassa Pro Saaristomeri-ohjelmiasopimusta. Sopimusosapuolina jatkavat Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Varsinais-Suomen liitto.
- c) Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantaminen kytkeytyy merten aluesuunnittelua ohjaavan direktiivin kansalliseen toimeenpanoon, jossa sovitetaan yhteen mm. energia-alojen, liikenteen, kalastuksen ja vesiviljelyn kestävä kehitystä sekä ympäristön säilyttämistä, suojelua ja parantamista. Tavoitteena on luoda sinistä kasvua. Satakuntaliitto jatkaa vuosina 2016-2018 kansallisen rannikkostrategian soveltamisen suunnittelun ja toteuttamistoimien edistämistä Selkämeren rannikolla ja meri-alueella sekä osallistuu merten aluesuunnittelun rajat ylittävään toimeenpanon edistämiseen sekä kansalliseen toimeenpanoon. Varsinais-Suomessa katsotaan, että vesien yleisen tilan parantamiseen vaikutetaan erityisesti vesien- ja merenhoidonsuunnitel-

mien toteuttamisen kautta.

AMMATTIKORKEAKOULUYHTEISTYÖ COASTAL

CoastAL on Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Turun ammattikorkeakoulun strateginen liittouma, joka tukee toiminta-alueensa elinvoiman ja kansainvälisen kilpailukyvyyn lisäämistä. Tavoitteena on kahden toisiaan täydentävän ammattikorkeakoulun toimintaa yhdistämällä rakentaa Lounais-Suomea palveleva, kansallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyinen taho, joka huomioi maakuntaohjelmien ja lounaisrannikkoyhteistyön painotukset. CoastAL tuottaa lisäarvoa sidosryhmilleen ja jäsenkorkeakoulujen omistajatahot hyötyvät liittoumakorkeakoulujen vahvistuvasta roolista alueilla.

Yhteistyötä tehdään mm. laadunhallinnassa, ammattikorkeakoulututkintojen yhteissuunnittelussa, julkaisuissa, tutkimusryhmissä, opiskelijoille suunnatuissa yrityskehittämöissä, tohtorikihdyttämöissä ja meriteollisuuden tutkimustoiminnassa, palveluissa ja kehittämishankkeissa.

LOUNAISRANNIKKOYHTEISTYÖ (LOURA)

Lounaisrannikkoyhteistyötä (LOURA) tekevät lounaisrannikon kaupungit Turku, Uusikaupunki, Rauma ja Pori. LOURA on strateginen yhteistoimintamalli, jonka päämääränä on koko alueen kilpailukyvyyn, houkuttelevuuteen ja tunnettuuteen lisääminen. Yhteistyön lippulaivoja ovat meriosaaminen, energia, matkailu, invest in – toiminta ja ennakoiva elinvoimatoiminta.

VALTION JA POHJOISEN KASVUVYÖHYKKEEN VÄLINEN KASVUSOPIMUS 2016–2018

Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakunnat ovat mukana Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kasvusopimuksessa, joka muodostaa Etelä-Suomen 13 kaupungin ja kuuden maakunnan yhteistyöverkoston. Mukana ovat Espoon, Helsingin, Kotkan, Kouvolan, Lahden, Lohjan, Porin, Porvoon, Rauman, Salon, Turun, Uudenkaupungin ja Vantaan kaupungit sekä Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien liitot. Pohjoisen kasvuvyöhyke -yhteistyön koordinaatiosta vastaavat yhdessä hankkeen isäntäorganisaatiot Turun kaupunki ja Uudenmaan liitto. Kesäkuussa 2016 allekirjoitettiin valtion ja alueellisten toimijoiden välillä valtion ja Pohjoisen kasvuvyöhykkeen välinen kasvusopimus 2016-2018

Kasvuvyöhyke kokoaa alueellaan valtion, kaupunkien, elinkei-

noelämän sekä tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden keskeiset edustajat rakentamaan uutta liiketoimintaa, työpaikkoja ja elinvoimaa Suomeen. Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä on erinomainen geopoliittinen sijainti, toimiva infrastruktuuri ja monipuolinen osaamisperusta. Se on alusta ennakkoluulottomille digitaalisten palvelukonseptien kokeiluille ja piloteille. Pohjoinen kasvuvyöhyke on kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö. Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kehittäminen pohjautuu hallitusohjelman ja sen kärkihankkeiden edistämiseen ja tähtäimenä on Suomen ja sen alueiden kestävä kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen.

Pohjoisen kasvuvyöhykkeen tavoitteena on luoda kestäviä, perinteisiä ja digitaalisia liikenne- ja kuljetuspalveluita, tuottaa ketterä innovaatioiden kehitysalusta ja hyödyntää kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet innovaatioiden kaupallistamisessa. Tavoitteena on myös lisätä yhtenäisen työmarkkina- ja talousalueen yhteistoiminnallisuutta ja saavuttaa siten skaalautuvia etuja koko alueelle sekä vahvistaa Suomen houkuttelevuutta elinkeinoelämän toimintaympäristönä.

Sopimusosapuolet ovat sopineet seuraavien kahden hankekokoisuuden toteuttamisesta ALKO-rahoituksella.

1. Rahtiliikenteen reaaliaikaisten tukijärjestelmien kehittäminen
2. Etelä-Suomen logistiikka-alan tarvekartoitus ja logistiikka-alueiden profilointi -selvitys

Esitettyjen hankkeiden rahoitus jaetaan puoliksi valtion ja puoliksi muiden sopimuskumppaneiden kesken.

Lisäksi rahoitusta voidaan kohdentaa myös vyöhykkeen yhteistyön kannalta välttämättömiin koordinoituihin toimiin. Sopimuskauden aikana Pohjoinen kasvuvyöhyke pyrkii generoimaan uusia hankerahoituksia ja yrityskohtaisia hankkeita, jotka edistävät vyöhykkeen tavoitteita.

6 RAHOITUSSUUNNITELMA

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 –ohjelma

Suomen rakennerahasto-ohjelman ”Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020” mukaan Suomen keskeisimpiä yritys- ja innovaatiotoiminnan haasteita ovat yksipuolinen elinkeinorakenne, yritysten heikentynyt kansainvälinen kilpailukyky ja kasvuyritysten vähäinen määrä.

Yritystuissa korostuvat pk-yritysten käynnistymiseen, kehittämiseen ja kasvuun liittyvät toimenpiteet; korostetaan uuden liiketoiminnan luomista ja yritystoiminnan uusiutumista sekä pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Myönnettävät tuet kohdistetaan merkittäviin kehittämishankkeisiin pääpainona juuri kohdeyritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittäminen sekä uuden alkavan kasvupotentiaalia omaavan innovatiivisen liiketoiminnan edistäminen. Rahoituksen kohteena on myös vähähiilisen talouden edistäminen tukemalla mm. energia- ja materiaalitehokkuuteen sekä ympäristö-tekniologiaan liittyviä kehittämishankkeita. Perinteisten toimialojen lisäksi korostetaan vahvemmin maakunnan uusien nousevien toimialojen yrityshankkeita, kuten biotalous ja luovat alat. Rahoituksen perusteena toimii yritystukilain (9/2014) mukainen yrityksen kehittämisavustus. Alle 50 henkilöä työllistävien pienten yritysten hankkeiden rahoituksessa korostuu (erityisesti investointien osalta) Manner-Suomen maaseutuohjelman yritystukirahoitus.

Valtioneuvoston jo marraskuussa 2015 päättämän ja v. 2016 alussa käyttöön otetun erillisen myöntövaltuuden turvin on äkillisen rakennemuutoksen alueella vuonna 2016 tuettu myös em. painopisteiden mukaisia pk-yritysten merkittäviä uusia työpaikkoja luovia investointihankkeita. Tukemista jatketaan vuonna 2017 mahdollisesti vuonna 2016 sitomatta jääneen valtuuden puitteissa.

Yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeissa tuetaan uudenlaisten toimintatapojen- ja konseptien suunnittelua ja käynnistämistä, joiden tavoitteena on uuden innovatiivisen ja kansainvälistä kilpailukykyä omaavan yritystoiminnan luominen ja kehittäminen. Edelleen tuetaan pk-yritysten keskinäisen yhteistyön lisäämiseen liittyvää toimintaa sekä myös mahdollisimman välitöntä ja konkreettista pk-yritysten ja julkisten kehittämis- ja tutkimusorganisaatioiden välisen yhteistyön tehostamiseen liittyvää toimintaa. Lisäksi edistetään pk-yritysten mahdollisuuksia lisätä kilpailukykyään vähähiilisen talouden tavoitetta tukevilla innovaatioilla. ELY-keskuksen myöntämän rahoituksen perusteena toimii yritystukilain (9/2014) mukainen yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus. Myöntövaltuuden vähyden vuoksi pääpaino on kuitenkin suorissa yritys- ja toimintaympäristön kehittämishankkeita tuetaan vain erityisen painavin syin.

Kansallisella yritystukirahoituksella (TEM) on ollut merkittävä rooli Varsinais-Suomessa jo monen vuoden ajan. Rahoituksella on erityisesti pystytty merkittävästi aktivoimaan Salon seudun äkillisellä rakennemuutosalueella (nykyinen kausi jatkuu vuoden 2017 loppuun) pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden käynnistymistä ja tätä kautta on myötävaikutettu satojen uusien korvaavien työpaikkojen syntymiseen hiljentyneen ICT-sektorin rinnalle. Kansallisella yritystukirahoituksella on tuettu myös koko maakunnan alueella merkittävä määrä erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantavia hankkeita. Ko. rahoituksen jatkuminen lähivuosina olisi pystyttävä varmistamaan siitä huolimatta, että

valtionvarainministeriön valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2017 (12.8.2016) ko. työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentille ei myöntövaltuutta uusiin sitoumuksiin ole esitettykään. Laajemminkin Varsinais-Suomessa kansallisen yritystukirahoituksen riittävyys tulee varmistaa jatkossa esim. aktivoituvan ennakoivan rakennemuutoksen työn tuottamien hankkeiden rahoittamiseksi.

Toimintalinjasta kaksi rahoitettavilla hankkeilla kehitetään tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymiä alueellisten vahvuusien pohjalta, vahvistetaan yritysten innovaatiotoimintaa ja kehitetään uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ratkaisuja. Hankevalintoja tehtäessä huomioidaan, että vähähiilistä taloutta kaikilla aloilla edistävään toimintaan tulee kohdentaa vähintään 25 prosenttia EAKR-rahoituksesta.

Rahoitettavilla hankkeilla tavoitellaan uusia innovatiivisia avauksia, konkreettisia ja pysyviä tuloksia ja vaikuttavuutta. Toimenpiteillä vahvistetaan alueen älykystä erikoistumista. Panostuksia kohdistetaan maakuntastrategian mukaisesti resurssiviisauteen ja kumppanuuteen. Etelä-Suomessa yhteisenä teemana on digitaalinen uudistaminen ja avoin data liiketoiminnan edistämiseksi.

6Aika – Avoimet ja älykkäät palvelut on kestävän kaupunkikehityksen strategia, jossa ovat mukana Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit Helsinki, Es-poo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Strategiassa on kolme painopistettä: avoimet innovaatioalustat, avoin data ja rajapinnat sekä avoin osallisuus ja asiakkuus.

EAKR-rahoitteisen toiminnan osalta kestävään kaupunkikehittämiseen on korvamerkitty viiden prosentin osuus kansallisesta EAKR-rahoituskehiksestä eli noin 79 milj. euroa (EAKR ja kansallinen julkinen rahoitus yhteensä) ohjelmakaudella 2014 - 2020. 6Aika EAKR-rahoituksen osalta tarkoituksenmukaisuusharkinta on delegoitu kaupunkien muodostamalle johtoryhmälle ja välittävänä toimielimenä toimii Uudenmaan liitto. Vuonna 2017 6Aikaan osoitettava EAKR- ja valtion rahoitus on yhteensä 7,548 milj. euroa ja vuonna 2018 yhteensä 7,698 milj. euroa. Keväällä 2017 päättyvän EAKR-haun teemoiksi 6Aika-johtoryhmä on päättänyt:

- Kiertotalous ja resurssiviisaus sekä
- Älykkään kaupungin uudet ratkaisut

Kestävän kaupunkikehittämisen ESR-rahoitukselle ei rakennerahasto-ohjelmassa ole erikseen korvamerkittyä osuutta, vaan maakunnat päättävät siitä vuosittain.

Suomen rakennerahasto-ohjelman ESR -osuus jakaantuu kahteen osaan: valtakunnalliseen ja alueelliseen osioon. Valtakunnallisen osion rahoitus kohdistetaan kehittämishankkeisiin, joita koordinoidaan valtakunnallisesti. Alueellisen osion rahoitus suunnataan alueellisten tarpeiden pohjalta. Varsinais-Suomessa kaikessa ESR -hanketoiminnassa huomioidaan maakuntastrategian mukaiset alueen tavoitteet. Alueellisen ESR -osion rahoittajaviranomaisena toimii Keski-Suomen ELY-keskus, joka käsittelee saapuneet hakemukset ja tekee hankepäätökset. Alueellisten ESR-hankkeiden haku-aika on kaksi kertaa vuodessa ja Keski-Suomen ELY-keskus julkaisee kutakin hakua koskevat tarkemmat haun painopisteet erillisessä hakuohjeessa aina vähintään 2 kuukautta ennen haun päättymistä.

ESR-varoja käytetään täydentämään ja kehittämään kansallisin varoin rahoitettuja toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi ja työvoimavarojen kehittämiseksi. Alueellisen rahoituksen suunnatamisessa huomioidaan ESR-ohjelman valtakunnallisen teeman linjaukset ja toimet.

Varsinais-Suomessa Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella toteutettavissa hankkeissa painottuvat työllisyyden edistäminen erityisesti nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien osalta mm. työllistämistä edistäviä palveluita ja menetelmiä kehittämällä. Maahanmuuttajien kotoutumista tuetaan ja työllistymistä edistään toimijoiden verkostoyhteistyöllä ja palvelujen kehittämisellä. Rahoitusta suunnataan myös työssä olevien henkilöiden osaamisen kehittämiseen sekä yritysten johtamiseen, tavoitteena yritysten ja niiden henkilöstön parempi sopeutuminen, kilpailu- ja innovaatiokyky. Rahoituksella kehitetään myös koulutuksen työelämävaatavuutta sekä tuetaan kansalaisten osallisuutta ja hyvinvointia syrjäytymistä ja köyhyyttä ehkäisemällä.

ESR – rahoitusta suunnataan myös kansalaistoimijalähtöiseen paikalliseen kehittämiseen kaupunkialueilla, jossa tavoitteena on omiehtoinen, alhaalta ylös suuntautuva paikallinen kehittämistoiminta. ESR:llä tuetaan osaltaan myös kestäväää kaupunkikehittämistä, jonka pohjana on suurten kaupunkien yhdessä laatima 6AIKA – strategia.

ESR-varoilla edistetään myös kansainvälistä yhteistyötä EU:n alueella. Kansainvälistä yhteistyötä sisältäviä hankkeita voidaan rahoittaa sekä alueellisista että EU-tasolla koordinoituista hauista. Yhtenä painopisteenä on EU:n Itämeristrategian tukeminen.

Maaseutuohjelma 2014–2020

Varsinais-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 tärkeimmiksi painopisteiksi on valittu:

1. Maa- ja puutarhatalous
2. Elintarvikejalostus
3. Metsäketju / puuntuotanto, bioenergia ja metsien tarjoamat ympäristöpalvelut
4. Monipuolinen maaseutuuyrittäjyys
5. Kestävien rakenteiden maaseutu

Varsinais-Suomen suunnitelmassa maaseudun kehittämiseksi korostuu maaseudun elinkeinojen kilpailukyyn parantaminen. Maaseutuohjelmasta tuetaan maaseudun elinkeinojen vahvistumista ja uudistumista sekä maaseudun pienyritysten perustamista, kasvua ja kehittämistä. Edellä mainittuihin painopisteisiin kohdistuvien kehittämistoimien rinnalla tärkeinä läpileikkaavina teemoina ovat mm. nuorten aktivointi ja osallistaminen, innovaatioiden tuottaminen ja käyttöönotto, kansainvälisyys, uusiutuvan energian käytön lisääminen, energian säästö sekä luonnon kestävä käyttö huomioiminen. Maaseutuuympäristön kehittämisessä huomioidaan alueen maaseudun ominaispiirteiden ja luonnonarvojen säilyttäminen ja vesien hoitaminen (erityisenä painopisteenä Saaristomeren tilan kohentaminen).

Varsinais-Suomen ELY-keskukselle on varattu kauden 2014–2020 ohjelmavaroista 47,5 M€, josta noin 2/3 tullaan kohdentamaan

maaseudun pienten yritysten investointi- ja kehittämistukiin. Tavoitteena on mm. maaseudun elinkeinonharjoittajien ja verkostojen yhteistyön laajentaminen myös yli maakuntarajojen. Bioenergian käytön lisääminen ja pyrkiminen kohti hiilineutraalia maakuntaa ovat samoin vahvasti esillä. Ruokaketjun kehittämisessä kiinnitetään lähi- ja luomuruokateemojen ohella erityishuomiota alueella tapahtuvan ensiasteen jalostuksen lisäämiseen sekä elintarvikkeiden jakeluketjujen lyhentämiseen.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lisäksi paikalliset toimintaryhmät toteuttavat maaseudun kehittämissuunnitelmaa omien paikallisten strategioidensa viitoittamana. Kolme näistä viidestä Leader-ryhmästä toimii Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallinnoimana eli Varsin Hyvä ry, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry ja I samma båt – Samassa veneessä rf ry. Kaksi muuta Leader-ryhmää toimii osittain Varsinais-Suomen puolella eli Ravakka ry toimii myös Satakunnan puolella ja Ykkösakseli ry osaksi Uudenmaan puolella. Merkittävä osa näidenkin kahden toimintaryhmän rahoituksesta kohdistuu Varsinais-Suomen eduksi. Toimintaryhmät voivat käyttää omasta rahoituskiihtimestään noin neljänneksen yritystukina pienille sekä aloittaville yrityksille.

Maa- ja metsätalousministeriö on kohdentanut Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmasta 6,5 M€ määrärahan vesien suojelelun ja ravinteiden kierrätyksen hanke- ja yritystukiin vuosille 2015–2017 (rahoitettavien hankkeiden toteutusaika ajoittuu siten jaksolle 2015–2020). Tavoitteena on vähentää maatalouden ravinnekuormitusta vesistöihin sekä erityisesti edistää ravinteiden kierrätystä laajojen, eri toimijatahot kokoavien koordinaatio- ja yhteistyöhankkeiden avulla. Koska tuen painopisteenä on vesien tilan parantaminen nimenomaan Saaristomeren valuma-alueella, on suuri osa tuesta (3 M€) käytettävissä Varsinais-Suomen alueella.

Määräraha käytetään vesien suojelelun ja ravinteiden kierrätystä edistäviin hanke- ja yritystukiin. Etusijalla ovat toimenpiteet, jotka edistävät vesien suojelelun alueilla, joilla vesistöjen tila on vesienhoitosuunnitelmassa määritelty hyvää huonommaksi. Rahoitusta suunnataan toimenpiteisiin, joilla edistetään ravinteiden kierrätystä ja erityisesti lannan tai muiden maatalouden ravinnevirtojen täysimääräistä hyväksikäyttöä sekä edistetään uusien käytäntöjen syntymistä tai saadaan aikaan pysyväisluonteista yhteistyötä em. tavoitteiden saavuttamiseksi.

Meri- ja kalatalousrahasto 2014-2020

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman tavoitteena on kotimaisen kalataloussektorin kestävä kasvu, kalakantojen tilan parantaminen sekä Itämeren tilan kohentaminen.

Kalataloussektorin tavoitteeksi asetettu kasvu perustuu kotimaisen ympäristöystävällisen kalanviljelyn tuotannon nousuun, kalatuotteiden arvon lisäämiseen sekä kalakaupan kasvuun. Luomalla kalataloudelle kilpailukykyinen ja kannustava toimintaympäristö sekä poistamalla alan kehittymisen esteitä syntyy myös uutta liiketoimintaa. Sinisen biotalouden kehittämissuunnitelmassa luodaan edellytykset myös innovatiivisten hankkeiden toteutukseen kansallisella kärkihankerahoituksella.

Ohjelman rahoitusta suunnataan myös ympäristötoimiin, jotka tukevat kalojen luontaista lisääntymistä ja pyrkivät palauttamaan kalojen luontaisen elinkierron. Uutena kokonaisuutena on meripolitiikka, jonka avulla edistetään sinisen biotalouden ohella myös Itämeren suojelua.

Varsinais-Suomessa tullaan vuosina 2016-18 käyttämään 6-10 miljoonaa euroa investointeihin ja innovatiivisiin kehittämishankkeisiin.

Central Baltic 2014-2020 –ohjelma

Central Baltic 2014-2020 -ohjelmalla on neljä prioriteettia, jotka keskittyvät pk-yrityksiin, ympäristöön, liikenneyhteyksiin ja ammatilliseen koulutukseen ja sosiaalisten kysymysten ratkaisuun. Jokainen prioriteetti jakautuu erityistavoitteisiin, joiden edistymistä mitataan indikaattoreilla. Kunkin rahoitettavan hankkeen on tuettava yhtä erityistavoitetta ja sen indikaattoria. Tulosajattelu näkyy rahoituskaudella sekä vahvempaan painotuksena hankkeiden tuloksellisuuteen ja tarpeellisuuteen että hallinnon yksinkertaistamisena.

Kussakin hankkeessa on oltava partnereita vähintään kahdesta ohjelman jäsenvaltiosta (Suomi, Latvia, Ruotsi ja Viro) ja rajat ylittävän yhteistyön on tuotava selvää lisäarvoa hankkeelle. Ohjelman hankkeisiin kohdistuva rahoitus on 115 MEUR.

Ohjelma on käynnistynyt nopeasti ja vuoden 2016 kesään mennessä yli 60 % rahoista oli jo sidottu. Rahoitettuja hankkeita on yhteensä 67. Ohjelman sihteeristö ja hallintoviranomainen keskittyvät nyt hankkeiden sisällölliseen tukemiseen ja maksatuksiin hankkeille. Ensimmäiset maksatukset tehtiin keväällä 2016. Samalla tiedottamisen painopiste siirtyy rahoitusmahdollisuuksista tiedottamisesta tuloksista tiedottamiseen.

Ohjelman kolmas, ja luultavasti viimeinen, rahoitushaku järjestetään alkuvuodesta 2017. Ohjelman seurantakomitea päättää haun mahdollisista painotuksista syksyllä 2016, mutta hakemuksia voi jättää ohjelman kaikkiin prioriteetteihin. Kolmannen haun hankkeet alkavat täten syksyn 2017 aikana. Keväällä 2017 ensimmäiset hankkeet myös päättyvät. Tulosten raportoiminen Komissiolle ja sidosryhmille on tärkeässä roolissa. Tätä tarkoitusta tukee ohjelman väliarviointi, joka käynnistetään vuonna 2017.

Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO)

Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) -rahoitus on kansallinen aluekehityksen määräraha vuosille 2016–2018. Rahoitus on Suomen hallituksen ”Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla” -kärkihankkeen toimenpide.

Rahoituksella tuetaan aluelähtöisiä hankkeita, joilla vahvistetaan maakunnan eri osien kykyä sopeutua ja vastata elinkeinorakenteen muutoksiin. Keskeisessä roolissa ovat elinkeinojen ja yritystoiminnan uudistuminen, kasvu ja kansainvälistyminen sekä työllisyyttä ja yritystoimintaa edistävät kokeilut.

AIKO-rahoituksella toteutetaan kooltaan pieniä, ketteriä, kokeilu- luontoisia ja uusia aluekehitystoimenpiteitä. Rahoituksella tuetaan merkittävien kehittämisprosessien nopeaa liikkeelle lähtöä ja käynnistetään mittaluokaltaan huomattavia kehitysprosesseja. AIKO-rahoitus on tarkoitettu nopeaksi tavaksi tehdä alueen uudistumiseen tähtääviä avauksia.

AIKO-rahoituksella rahoitetaan Varsinais-Suomen liiton harkintavaltaan kuuluvia hankkeita sekä Turun kaupunkiseudun kasvusuopimuksen mukaisia toimenpiteitä.

LIITTEET

EAKR JA ESR RAHOITUSTAULUKOT

MAAKUNTASTRATEGIA PÄHKINÄNKUORESSA

MAAKUNTAUUDISTUKSEN ORGANISOINTI VARSINAIS-SUOMESSA

Vuosi: 2017
 Maakunta: Varsinais-Suomi
 Osio: IP/ELSA

Taulukko täytetään soveltuvin osin erikseen vuosille 2017 ja 2018

Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY Yritystuotetuk2014	EURA 2014	Josta kestävä kaup. kehittäminen	Kohdenta- maton *	RR-ELY yhteensä	Josta kansalaistoim. kehittäminen	Maakunnan liitto Kohdenta- maton *	Maakunnan liitto yhteensä	Josta kansalaistoim. kehittäminen	Tekes Kohdenta- maton *	Tekes yhteensä	YHTEENSÄ	Kohdenta- mattomat yhteensä
TL 1 Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)	1,156				1,156							1,156	0
EAKR	0,578				0,578							0,578	0
Valtio	0,578				0,578							0,578	0
Kunta	0				0							0	0
Muu julkinen	0				0							0	0
TL 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hävöntyminen (EAKR)	0				0		1,252	1,252				1,252	0
EAKR	0				0		0,626	0,626				0,626	0
Valtio	0				0		0,325	0,325				0,325	0
Kunta	0				0		0,301	0,301				0,301	0
Muu julkinen	0				0		0	0				0	0
TL 3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	1,590		0,254		1,590							1,590	0
ESR	0,795		0,127		0,795							0,795	0
Valtio	0,596		0,095		0,596							0,596	0
Kunta	0,159		0,032		0,159							0,159	0
Muu julkinen	0,040		0		0,040							0,040	0
Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	0,954		0		0,954							0,954	0
ESR	0,477		0		0,477							0,477	0
Valtio	0,358		0		0,358							0,358	0
Kunta	0,095		0		0,095							0,095	0
Muu julkinen	0,024		0		0,024							0,024	0
TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	0,636		0		0,636	0,064						0,636	0
ESR	0,318		0		0,318	0,032						0,318	0
Valtio	0,239		0		0,239	0,024						0,239	0
Kunta	0,064		0		0,064	0,008						0,064	0
Muu julkinen	0,016		0		0,016	0						0,016	0
Kohdentamattomat EAKR	0		0		0							0	0
EAKR	0		0		0							0	0
Valtio	0		0		0							0	0
Kunta	0		0		0							0	0
Muu julkinen	0		0		0							0	0
Kohdentamattomat ESR	0		0		0							0	0
ESR	0		0		0							0	0
Valtio	0		0		0							0	0
Kunta	0		0		0							0	0
Muu julkinen	0		0		0							0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	1,156	3,180	0,254		4,336	0,064	1,252	1,252	0,064	0	0	5,588	0
EU	0,578	1,590	0,127		2,168	0,032	0,626	0,626	0,032	0	0	2,794	0
Valtio	0,578	1,193	0,095		1,771	0,024	0,325	0,325	0,024	0	0	2,096	0
Kunta	0	0,318	0,032		0,318	0,008	0,301	0,301	0,008	0	0	0,619	0
Muu julkinen	0	0,080	0		0,080	0	0	0	0	0	0	0,080	0
EAKR YHTEENSÄ	1,156	0	0		1,156	0	1,252	1,252	0	0	0	2,408	0
EU	0,578	0	0		0,578	0	0,626	0,626	0	0	0	1,204	0
Valtio	0,578	0	0		0,578	0	0,325	0,325	0	0	0	0,903	0
Kunta	0	0	0		0	0	0,301	0,301	0	0	0	0,301	0
Muu julkinen	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0,000	0
ESR YHTEENSÄ	3,180	0,254	0		3,180	0,064	0	0	0,064	0	0	3,180	0
EU	1,590	0,127	0		1,590	0,032	0,626	0,626	0,032	0	0	1,990	0
Valtio	1,193	0,095	0		1,193	0,024	0,325	0,325	0,024	0	0	1,193	0
Kunta	0,318	0,032	0		0,318	0,008	0,301	0,301	0,008	0	0	0,318	0
Muu julkinen	0,080	0	0		0,080	0	0	0	0	0	0	0,080	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnalliseen hanketoimintaan omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnalliseen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehityksestä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankeseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle. Mihin maakuntaan ja viranomaiselle kohdentamaton osuus osoitetaan ja osoitettava summa: _____

Maakunta:	Varsinais-Suomi
Osio:	IP/ELSA

Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY Yritystuet Tuki2014	EURO 2014	Josta kestävä kaup. kehittäminen	Kohdenta- maton *	RR-ELY yhteensä	Josta kansalaisuim. kehittäminen	Maakunnan liitto	Kohdenta- maton *	Maakunnan liitto yhteensä	Josta kansalaisuim. kehittäminen	Tekes	Kohdenta- maton *	Tekes yhteensä	YHTEENSÄ	Kohdenta- mattomat yhteensä
TL1 Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)	1,218	0	0	0	1,218	0	0	0	0	0	0	0	0	1,218	0
EAKR	0,609	0	0	0	0,609	0	0	0	0	0	0	0	0	0,609	0
Valtio	0,609	0	0	0	0,609	0	0	0	0	0	0	0	0	0,609	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	0	0	0	0	0	0	1,320	0	1,320	0	0	0	0	1,320	0
EAKR	0	0	0	0	0	0	0,660	0	0,660	0	0	0	0	0,660	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0,343	0	0,343	0	0	0	0	0,343	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0,317	0	0,317	0	0	0	0	0,317	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	1,579	0,252	0,126	0,095	1,579	0	0	0	0	0	0	0	0	1,579	0
ESR	0,790	0,126	0,095	0,031	0,790	0	0	0	0	0	0	0	0	0,790	0
Valtio	0,592	0,095	0,031	0	0,592	0	0	0	0	0	0	0	0	0,592	0
Kunta	0,158	0,031	0	0	0,158	0	0	0	0	0	0	0	0	0,158	0
Muu julkinen	0,039	0	0	0	0,039	0	0	0	0	0	0	0	0	0,039	0
Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	0,947	0	0	0	0,947	0	0	0	0	0	0	0	0	0,947	0
ESR	0,474	0	0	0	0,474	0	0	0	0	0	0	0	0	0,474	0
Valtio	0,355	0	0	0	0,355	0	0	0	0	0	0	0	0	0,355	0
Kunta	0,095	0	0	0	0,095	0	0	0	0	0	0	0	0	0,095	0
Muu julkinen	0,024	0	0	0	0,024	0	0	0	0	0	0	0	0	0,024	0
Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	0,632	0	0	0	0,632	0,063	0	0	0,632	0,063	0	0	0	0,632	0
ESR	0,316	0	0	0	0,316	0,032	0	0	0,316	0,024	0	0	0	0,316	0
Valtio	0,237	0	0	0	0,237	0,008	0	0	0,237	0,008	0	0	0	0,237	0
Kunta	0,063	0	0	0	0,063	0	0	0	0,063	0	0	0	0	0,063	0
Muu julkinen	0,016	0	0	0	0,016	0	0	0	0,016	0	0	0	0	0,016	0
Kohdentamattomat EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kohdentamattomat ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	1,218	3,158	0,252	0	4,376	0,063265	1,320	0	1,320	0,063265	0	0	0	5,696	0
EU	0,609	1,579	0,126	0	2,188	0,03158	0,660	0	0,660	0,03158	0	0	0	2,848	0
Valtio	0,609	1,184	0,095	0	1,793	0,023685	0,343	0	0,343	0,023685	0	0	0	2,136	0
Kunta	0	0,316	0,031	0	0,316	0,008	0,317	0	0,317	0,008	0	0	0	0,633	0
Muu julkinen	0	0,079	0	0	0,079	0	0	0	0	0	0	0	0	0,079	0
EAKR YHTEENSÄ	1,218	0	0	0	1,218	0	1,320	0	1,320	0	0	0	0	2,538	0
EU	0,609	0	0	0	0,609	0	0,660	0	0,660	0	0	0	0	1,269	0
Valtio	0,609	0	0	0	0,609	0	0,343	0	0,343	0	0	0	0	0,952	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0,317	0	0,317	0	0	0	0	0,317	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ESR YHTEENSÄ	0	3,158	0,252	0	3,158	0,063265	0	0	0	0,063265	0	0	0	3,158	0
EU	0	1,579	0,126	0	1,579	0,03158	0	0	0	0,03158	0	0	0	1,579	0
Valtio	0	1,184	0,095	0	1,184	0,023685	0	0	0	0,023685	0	0	0	1,184	0
Kunta	0	0,316	0,031	0	0,316	0,008	0	0	0	0,008	0	0	0	0,316	0
Muu julkinen	0	0,079	0	0	0,079	0	0	0	0	0	0	0	0	0,079	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnalliseen hanketoimintaa omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnalliseen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehystä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle. Mihin maakuntaan ja viranomaiselle kohdentamaton osuus osoitetaan ja osoitettava summa:

VARSINAIS-SUOMESSA ELÄMISEN LAATU ON PARASTA

Menestyvää ja hyvinvoivaa maakuntaa rakennetaan yhteistyöllä ja kumppanuudella

KUMPPANUUS

Visiota toteutetaan kumppanuudella, jossa yhdessä asetetaan tavoitteita maakunnan tulevaisuuden rakentamiseksi. Se tarkoittaa sitoutumista yhteiseen työhön ja yhteisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntastrategia haluaa mukaan varsinaissuomalaiset asukkaat, yritykset, koulutuksen tuottajat, järjestöt – kaikki maakunnan toimijat.

Visio voidaan saavuttaa innovatiivisessa ilmapiiressä, jossa on mahdollista tehdä kokouksia ja toimia uusilla tavoilla sekä myös eretä ja epäoimistua menettämättä kasvojan. Maakunnassa keskitytään erityisesti osallisuutta, avoimuutta, kohtaamista, vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä parantaviin toimenpiteisiin.

Varsinais-Suomessa panostetaan osallistumisen edistämiseen, asuklähtöisen palvelukulttuurin kehittämiseen, hyvään uutu-distuvaan johtamiseen sekä henkilöstön osaamisen parantamiseen. Lähivaikutuksesta tehdään helppoa ja innostavaa. Asuklähtöisen kansalaisyhteiskunnan aktiivisuutta ja luovuutta tuetaan ja edistetään.

Kumppanuus on ajattelutapa, jossa yhteinen päämäärä nähdään tärkeämpänä kuin yksittäinen hyöty. Jokaisella alueella on oma identiteettinsä ja merkityksellinen rooli kokonaisuudessa, jossa merkitystä on vahvuuksien ja ominaispiirteiden kehittämällä, ei lopulta enää henkisillä ja maantieteellisillä rajilla.

TULEVAISUUS MUODOSTUU VALINNOISTA NYT VASTUULLISUUS

Tänään tekemämme päätökset ovat tärkeitä. Rakennamme tulevaisuuttamme aktiivisesti. Muutoksia ei ennakoita, vaan nihin vaikutaan omalla toiminnalla. Varsinais-Suomessa tekeminen ja yrittäminen ovat arvostettuja ja sisäistettyjä toimintatapoja. Ympäristömme ainutlaatuisuutta pitää vaalia jokaisella päätöksellä ja ratkaisulla. Varsinais-Suomen menestys rakentuu uudistuvalla elinkeinoelämällä, työlle ja hyvinvoinnille, jota luodaan vastuullisilla, kestävillä valinnoilla.

YHDESSÄ RAJAT YLITTÄEN YHTEISTYÖTAIDOT

Entistä vankemmalla yhdessä tekemisellä ja kumppanuudella saavutetaan uudenlaista innostusta ja tekemisen kulttuuria maakuntaamme. Kumppanuus on toimintatapa, joka hyödyntää kaikkia osapuolia. Yhteistyökyky lisää osaamista. Korkeatasoinen lopputulos syntyy monialaisen osaamisen luovasta yhteensovittamisesta. Maakunnassa ei jumiuduta olemassa oleviin rakenteisiin, vaan vahvistetaan uuden luomisen perustaa.

LÄHESTYTTÄVÄ ITÄMEREN PORTTI SAAVUTETTAVUUS

Henkinen ja fyysinen saavutettavuus on alueemme elinehto ja voimavara. Kansainvälinen Varsinais-Suomi on pohjoisen kasvuyöhykkeen keskeinen toimija. Varsinais-Suomessa on toimiva infrastruktuuri – kestävä yhdyskuntarakenne ja älykäs liikennejärjestelmä. Avoim, innostava ja keskusteleva Varsinais-Suomi on hyvä paikka asua ja toimia. Puhdas lähtö ja vetovoimainen ympäristö sekä helposti lähestyttäväksi ja yhteistyökykyiseksi tunnustettu alue mahdollistavat toimimisen keskeisenä kumppanina ja yhteistyöalustana.

INNOVOIVAA EDELLÄKÄVIJYYTTÄ RESURSSIVAUSAUS

Varsinais-Suomi on toimintatavoiltaan kokonaisvaltaisesti resurssivas ja hillineutraali maakunta, jossa avoin tieto on kaikkien käytössä. Maakunnassa hyödynnetään kestävästi luonnon- ja kulttuuriperintöä, aluerakenteen ja ihmisten sekä organisaatioidenkin voimavaroja yhdessä tulevaisuuteen tähdäten. Resurssija kohdennetaan toimenpiteisiin, joilla Varsinais-Suomesta tulee kiertotalouden ja resurssivaisuuden edelläkävijä ja mallialue. Toiminta yhteisten voimavarojen hyväksi on tapa ajatella ja kykyä nähdä kaikille osapuolille toimitatavasta tuleva suuri hyöty.

KUMPPANUUSFOORUMI ON STRATEGIAN PÄÄTOIMENPIDE

Kumppanuusfoorumi on ajatus, malli, ideologia. Se on uusi näkökulma maakunnalliseen yhteistyöhön, toimintatavoihin ja yhteistyöyhteisöihin. Maakunnan liitto järjestää kumppanuustapaamisia, joissa maakuntastrategian toteutumista edistetään ja esille tuullaitea ideota välitetään oikeille taholle. Lounais-Suomen aluetietopalvelu mahdollistaa tiedon esille tuomisen, helpomman välittämisen ja hyödyntämisen sekä luo uudenlaisen alueellisen yhteistyömallin. Kumppanuusfoorumin teemakohtaisuudet kuvaavat strategian toiminnallisia sisältöjä ja tavoitteita, joita toimenpiteillä toteutetaan. Kumppanuusfoorumi on alati muuttuva ja kehitettyä.

TP V1. Luodaan toimintamalleja, joilla on mahdollista näyttää kultaajavalmiointeja ja -käyttämisen voima muuttua elinympäristöömme, esimerkiksi vähentää ravinnekuormitusta vesistöihin, ja sitä kautta parantaa ympäristömme vetovoimaa ja kansainvälistä näkyvyyttä.

TP V2. Luodaan lähtiöimijärjelmii, jotka välittävät hyviä käytäntöjä ja tietoa. Esimerkkeinä lähi-ideologiasta ovat lähiruoka, lähienergia, lähimatkailu sekä kyljen ja kaupunginosien kehittämisen.

TP V3. Lisätään innovatiivisuutta ja yhteisvastuullisuutta maankäytön suunnitteluun mahdollistamalla varhainen vuorovaikutus asukkaiden ja elinkeinoelämän näkökulmasta vetovoimaisen ympäristön rakentamiseksi.

TP V4. Otetaan nuoret ja opiskelijat paremmin mukaan maakunnan kehittämiseen ja päätöksentekoon.

TP V5. Kehitetään nuorten maakunnallinen työ- ja harjoittelumalli: kaikki kesäduuna sovellettavaksi sekä perus- että toimilla asteella hyödyntämällä mm. kummiyrittöystoimintaa sekä jo olemassa olevia työharjoittelumalleja.

TP V6. Kehitetään opiskelijoiden työelämätaitoja sekä yrittäjyys- ja innovaatiovalmiuksia yhteistyössä niiden toimijoiden kanssa, jotka tähtäävät työn ja opiskelun tiiviimpään yhteyteen. Kehitetään nuorten ja muiden erityisryhmien uraohjausta.

TP V7. Kehitetään ympäristön lukutaitoa laajentamalla ympäristökasvatukseen sisältöä käsittämään oman elinympäristön rakennetun ympäristön merkitys osana maakunnan vetovoimaa.

TP V8. Edistetään varsinaissuomalaisen hyöty- ja arkkiliikuntaa sekä kestäviä liikennevalintoja.

TP Y1. Oretaan käyttöön eri toimialoilla uusia innostavia yhteistyö- ja vuorovaikutusmenetelmiä sekä kokeluhankkeita, joiden avulla ylitetään maakunnan yleiset kehitystavoitteita omien sektoreiden edunvalvontarajoja.

TP Y2. Toteutetaan osana aluetietopalvelua maakunnan kansalaisportaali, jota järjestöjä ja asukkaat voivat käyttää sekä keskinäiseen viestintään että tiedon löytämiseen mm. kansalaisyhteiskunnan palveluista.

TP Y3. Kehitetään ennakkointimenetelmiä osana aluetietopalvelua. Toteutetaan koulutusta enenevässä määrin yhdessä elinkeinoelämän kanssa mm. hyödyntämällä ennakkoluottomia osaamisyhdistelmiä

TP Y4. Varmistetaan elinikäisen oppimisen edellytyksiä ja alkuiskokoulutuksen kilpailukykyisyys kehittämällä opiskelumenetelmiä ja -ympäristöjä mm. erilaisten pilottikokelujen avulla.

TP Y5. Edistetään yrittäjyyttä, omistajanvaihdoksia ja kasvuyrittäjyyteen sekä innovaatiovalmiuksien kehittämiseen tähtäävää toimintaa ja työelämän laatua. Vahvistetaan yrittäjyyskasvatuksen roolia maakunnan oppilaitoksissa.

TP Y6. Luodaan toimiva maakunnallinen yrityspalveluorganisaatio monialaisen huippuosaamisen varmistamiseksi. Kehitetään ensiasteen neuvontaa seutukunnissa.

MAAKUNTAOHJELMA TOTEUTTA SUUNNITELMAA

TP R1. Tuetaan materiaali-, energia-, ravinne- ja resurssitehokkaita sekä vähähiilisiä ratkaisuja, ja luodaan edellytyksiä uusiin avauksiin ja olemassa olevien alojen vahvistamiseen.

TP R2. Hyödynnetään julkisen sektorin innovatiivisia hankintoja uusien liiketoimintojen kehittämiseksi ja varsinaissuomalaisen elinkeinoelämän edistämiseksi.

TP R3. Aktivoidaan maahanmuuttajien olemassa oleva tietotaito yhteiskunnan ja elinkeinoelämän käyttöön ja tuetaan maahanmuuttajien osaamisen kehittämistä.

TP R4. Tuetaan avoimen tiedon käyttöä ja asiantuntijoiden välistä tiedon jakamista. Parannetaan suunnittelun laatua ja päätösten kokonaisvaltaista vaikutusten arviointia.

TP R5. Kehitetään Varsinais-Suomen vetovoimaa erityisesti vanhojen rakennusten ja ympäristöjen innovatiivisella uudella käytöllä.

TP S1. Oretaan saavutettavuuden ilmapiiiri: tulevaisuuden kestävä ja älykäs alue- ja yhdyskuntarakenne edellyttää rajat ylittävää suunnittelua ja kehittämisyhteistyötä. Edesautetaan sekä henkisten että fyysisten kohtaamispaikkojen luomista, joissa päättäjät, yrittäjät, opiskelijat, sidosryhmien edustajat ja muut toimijat voivat kohdata ja verkostoitua. Tehostetaan julkisten tilojen monikäyttöä.

TP S2. Kehitetään Varsinais-Suomesta kansainvälisten yhteisöiden ja toiminnan keskus lähtöaluetta. Hyödynnetään pohjoisen kasvuyöhykkeen (Tukholma–Turku–Pietari) mahdollisuudet sekä edistetään rannikon ja sisämaan liikenneyhdyksiä. Varmistetaan Espoo–Salo-oikoradan suunnittelun eteneminen.

TP S3. Kehitetään myyntiosaamista erityisesti potentiaalisten vientialueilla.

TP S4. Tuotteistetaan koulutusosaamista ja kehitetään yhteistä koulutusvientä hyödyntäen maakunnallisia ja valtakunnallisia yhteistyöyhtymiä.

TP S5. Edistetään ammatillisen koulutuksen kehittämistä ja työelämälähtöisyyttä sekä opiskelujen joustavuutta ja moduulointia esimerkiksi toteuttamalla avoin ammattopisto.

TP S6. Rakennetaan kestävää ja näkyvää vapaa-aikakonseptia, jossa elävä ja elinvoimainen saaristo, vetovoimaiset kansallispulstot sekä maakunnan rikas kulttuuriympäristö tarjoavat elämyksiä ympäri vuoden.

VARSINAIS-SUOMEN KUNTAKOKOUS

POLIITTINEN OHJAUSRYHMÄ

JOHTAVIEN VIRANHALTIJOIDEN KOKOUS

VIRKAMIESVALMISTELURYHMÄ

PELASTUSTOIMI JA
VARAUTUMINEN

ESIKUNTA- JA
HALLINTOTEHTÄVÄT

MAASEUTUASIAT

SUUNNITTELU, LIIKENNE
JA YMPÄRISTÖ

ALUEKEHITYS, ELINVOIMAN
TUKEMINEN JA RAHOITUS

TYÖVOIMA-
PALVELUKOKONAISUUS

VARAUTUMISEN TYÖRYHMÄ

PALVELUTUOTANTO-
TYÖRYHMÄ

KIINTEISTÖ- JA
TUKIPALVELUT -TYÖRYHMÄ

TUTKIMUKSEN JA
KOULUTUKSEN TYÖRYHMÄ

SOTEJOHTAJAKOKOUS

ICT JA SÄHKÖISTEN
PALVELUJEN TYÖRYHMÄ

HALLINTO-, LAKI- JA
SOPIMUSTYÖRYHMÄ

PALVELUJEN JÄRJESTÄMISEN
TYÖRYHMÄ

HENKILÖSTÖTYÖRYHMÄ

RUOTSINKIELINEN JAOSTO

YHTEISTOIMINTATYÖRYHMÄ

INTRESSIRYHMIEN KUULEMISET

VIESTINTÄ

YHTEINEN OHJAUSRAKENNE

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

PL 273 (Ratapihankatu 36) | 20101 Turku
+358 2 2100 900 | kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi | Y – 0922305-9